

Hoe zorg je voor gezonde, duurzame en veerkrachtige gebouwen voor mensen?



Gezond wonen moet de norm zijn

Gezond wonen is een recht. Echter, dat recht krijgt niet iedereen. Wie het niet zo breed heeft, kampt vaker met kierende en lekkende woningen, onderstreept de cijfers die voor u liggen maar weer eens. Met andere woorden: laat me uw loonstrookje zien en ik vertel u hoe gezond u woont. Dat kan niet de bedoeling zijn van een grondrecht. Zeker niet in een welvarend land als Nederland.

Als we zien dat 26% van de lagere inkomens in een huis met vochtproblemen woont, met ziekmakende schimmel tot gevolg. Of dat bijna 15% van de lage inkomens de woning niet warm krijgt, dan is daar nog een wereld te winnen. Dat zijn percentages overigens van voor de enorme stijging in de energieprijzen. Als Woonbond werden we na die prijsexplosie overspoeld met meldingen van mensen in onzuinige woningen. Mensen die in ongezonde stress zaten omdat de rekening niet is op te hoesten, of die de kachel maar uit laten en klappertandend in de kou zitten.

Een gezonde woningvoorraad vergt een vinger aan de pols. We stellen via de APK duidelijker eisen aan

bestaande auto's dan aan de woningen waar we zo veel meer van onze tijd doorbrengen. De politiek moet daarom veel meer oog hebben voor woonkwaliteit en het bewaken van de ondergrens in deze kwaliteit. Vervolgens moet de overheid zorgen dat er geen woningen door die grens zakken. Door in te zetten op keuren van de oudere woningen waarvan we weten dat schimmel en tocht het vaakst voorkomt. Via afspraken met corporaties en regelgeving, ook voor de particuliere huurmarkt waar veel slechtere woningen zijn te vinden, moeten woningen die ongezond zijn worden opgeknapt.

Een en ander begint met het stellen van normen voor gezonde woningen. Voor iedereen. In elk seizoen.



Zeno Winkels
Algemeen directeur Woonbond



Over de Healthy Buildings Barometer 2024

De Healthy Buildings Barometer, die sinds 2015 jaarlijks wordt uitgevoerd, is een initiatief van de VELUX Groep dat de relatie tussen de woonomgeving en gezondheid onderzoekt. De Barometer is opgesteld door researchinstituut BPIE, een onafhankelijke think tank voor beleidsstudies. Alle analyses zijn uitgevoerd door het BPIE, tenzij anders aangegeven. Download de [Healthy Buildings Barometer 2024](#) of het [BPIE rapport](#).

Drie op de twintig Nederlanders leven in een lekkende woning

De Nederlandse gebouwvoorraad kampt met grote vochtproblemen. Drie op de twintig inwoners leven met lekkende daken, vochtige muren, vloeren of fundering of rot in raamkozijnen of vloeren. Daarnaast leeft ruim een kwart van alle Nederlanders met geluidsoverlast thuis. Dit blijkt uit de vernieuwde Healthy Buildings Barometer 2024, een jaarlijks terugkerend onderzoek naar de relatie tussen het leefklimaat in gebouwen en huizen en de gezondheid in opdracht van VELUX Groep.

15%

De Healthy Buildings Barometer (voorheen Healthy Homes Barometer) volgt sinds 2015 de staat van Europese en Nederlandse woningen. Uit de Barometer blijkt dat de EU en Nederland niet op schema liggen met het verbeteren van de gezondheid van de gebouwvoorraad. Nederland slechter scoort dan het EU-gemiddelde als het gaat om vochtige woningen. Circa 15 procent van de Nederlanders leeft met lekkende daken, vochtige muren, vloeren of fundering of rot in raamkozijnen of vloeren.

Bij bevolkingsgroepen met een lager inkomen ligt dat aantal nog hoger: 26% van bewoners met een inkomen dat 60% of lager is dan het gemiddeld Nederlands inkomen, kampt met vochtproblemen. Het leven in een lekkende, schimmelende woning is slecht voor de gezondheid; het kan astma en andere ademhalingsproblemen tot gevolg hebben.

Geluidsoverlast

Op het gebied van geluidsoverlast scoort Nederland eveneens erg laag binnen de EU - alleen Malta doet het slechter. Circa 25,5 procent van de bewoners woont in een te gehorige woning en heeft last van geluidsoverlast van burens of de straat. Ook hier is de overlast bij lagere inkomens groter, hier gaat het om 37,3 procent van de bewoners. Dit kan leiden tot gezondheidsproblemen, zoals gastro-intestinale stoornissen en slaapproblemen, waardoor de prestaties op werk en school afnemen. Hetzelfde geldt voor kinderen die thuis hun huiswerk maken.



25,5%

Circa 25,5 procent van de bewoners woont in een te gehorige woning en heeft last van geluidsoverlast van burens of de straat.

Energiecrisis

De Barometer onderzocht ook of inwoners in staat zijn hun woning goed te verwarmen. Hierop scoort Nederland relatief goed in de EU. Toch kan nog ruim 5 procent van de Nederlanders de woning niet goed genoeg warm krijgen. Bij mensen met een lager inkomen is dat aantal bijna drie keer zo hoog (14,9 procent). Te lage leef temperaturen kunnen leiden tot hart- en vaatziekten en ademhalingsaandoeningen. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat het onderzoek cijfers presenteert tot 2022. Dit was nog voor de Russische inval van Oekraïne, waarna de energiecrisis ontstond.



5%

 krijgt zijn woning niet goed genoeg warm

Cijfers zijn van voor de energiecrisis

Overbezetting

Andere aspecten die de kwaliteit van leven in onze woningen beïnvloeden, zijn de mate van overbezetting in onze woningen en de luchtvervuilingsgraad. Het percentage overbezette woningen geeft aan hoeveel mensen in een woning leven die te klein is voor het aantal bewoners. Dit wordt bepaald aan de hand van het aantal beschikbare kamers, de grootte van het huishouden, en de leeftijd en gezinssamenstelling van de bewoners. De Barometer concludeert dat de gemiddelde overbezettingsgraad van onze woningen op 2,9 % ligt. Hiermee staat Nederland op plek twee binnen de EU met laagste overbezettingsgraden. Het probleem van overbezetting blijkt alleen wel groter binnen bevolkingsgroepen met lagere inkomens. Hier is de overbezettingsgraad 8,6%. Nederlanders leven Europees gezien wel vaker met luchtvervuiling dan gemiddeld. Zo hebben Nederlanders gemiddeld last van een 14,2% vervuilingsgraad en is dit voor lagere inkomens rond de 21%.



2,9%

 overbezettingsgraad van onze woningen

14,2%

 vervuilingsgraad

Verbeterpunten

Hoewel Nederland het op een hoop punten goed doet, blijven er overal verbeterpunten voor onze gebouwvoorraad. Een belangrijke invalshoek die de Barometer belicht is dat als er in alle verbeterpunten van de gebouwen in Nederland wordt geïnvesteerd, de investeringskosten al na 2.9 jaar kunnen worden terugverdiend. Dit komt doordat betere gebouwen zullen zorgen voor een flinke afname in zorgkosten bij Nederlanders en een forse verbetering van kwaliteit van leven.


1,8
miljard

De kosten voor de renovatie van alle inefficiënte woningen in Nederland zouden in iets minder dan 3 jaar kunnen worden terugverdiend en zouden 1,8 miljard EUR kunnen besparen op equivalente maatschappelijke goederen (zoals minder ziekte-dagen, betere prestaties op het werk en op school enz.).

Inzichten in gebouwen en gezondheid

De editie van Healthy Buildings Barometer 2024, ontwikkeld door BPIE (Buildings Performance Institute Europe), omvat alle belangrijke gebouwtypen (woningen, scholen en ziekenhuizen), en biedt belangrijke inzichten in gebouwen en de gezondheid van hun gebruikers.

Om dit aan te pakken, introduceert dit jaar de Healthy Buildings Barometer niet alleen een nieuw raamwerk voor het volgen van gezonde en duurzame gebouwen in Europa en Nederland, maar ook een reeks beleidsaanbevelingen om de inspanningen voor gezonde gebouwen collectief af te stemmen op de doelstellingen voor 2050 van het Klimaat-akkoord van Parijs. Klimaatbeleid moet mensen op de eerste plaats zetten en dat is precies wat dit nieuwe, gezonde gebouwenraamwerk doet.



Casestudie: Nijverdal sociale huur appartementen



De drie kernboodschappen van de Healthy Buildings Barometer 2024:

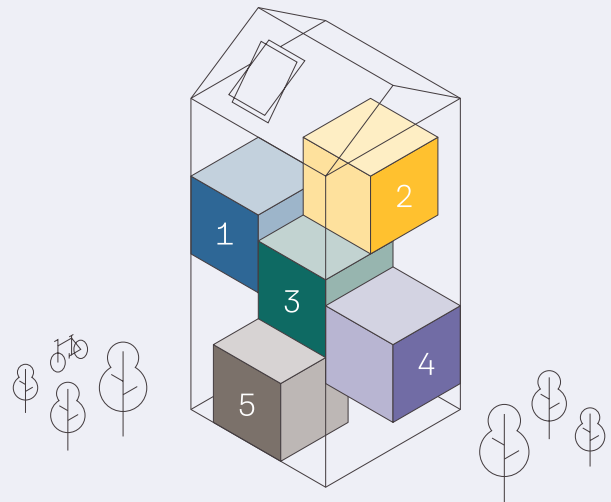
De Healthy Buildings Barometer 2024 bevat de volgende aanbevelingen voor beleidsmakers in Europa:

1

Versnel de totstandkoming van een allesomvattende definitie en raamwerk van gezonde gebouwen

Gezonde gebouwen zijn veelzijdig en kunnen niet worden begrepen door te focussen op één dimensie of individuele kenmerken. De Gezonde Gebouwen Barometer 2024 stelt een raamwerk voor dat bestaat uit vijf onderling verbonden dimensies:

-  **Verbetering van de mentale en fysieke gezondheid**
-  **Ontworpen voor menselijke behoeften**
-  **Duurzaam gebouwd en beheerd**
-  **Veerkrachtig en aanpasbaar**
-  **Mensen activerend**



2

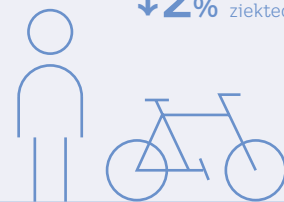
Geef prioriteit aan hoogwaardige data die de gezondheid van gebouwen en het welzijn van bewoners bijhoudt

Om de theorie in de praktijk toe te passen, bevat de Barometer 12 case-studies die publieke, commerciële en residentiële gebouwen onderzoeken in verschillende klimaatzones, waaronder een casestory van BouwNovum in Nijverdal. Deze casestudies zijn een aanvulling

op de data die beschikbaar is op EU-niveau. De EU heeft namelijk weinig, hoogwaardige data die regelmatig gemeten wordt. De Healthy Building Barometer laat hiermee zien dat dit een belangrijk aspect is om te gaan ontwikkelen in de EU en Nederland.

↑ **11,5%** rendement op investering over 40 jaar

↓ **2%** ziekte-dagen



3

Integreer gezondheid, duurzaamheid en veerkracht in het beleid voor gebouwen

Directe politieke actie is nodig (het merendeel ervan vóór 2030) om beleid en regelgeving op te stellen en uit te voeren die een multidimensionale focus op gezondheid, duurzaamheid en veerkracht integreren

als kernonderdelen van de besluitvormingsprocessen. De Barometer identificeert verschillende focusgebieden om huidige beleidsgaten aan te pakken om gezonde gebouwen de norm te maken:

Verbreden van de regelgevende focus om het concept van gezonde gebouwen en bewoners op te nemen.

Zorgen voor toegang tot data zodat de gezondheid, duurzaamheid en veerkracht van gebouwen in de loop van de tijd kunnen worden gevolgd.

Verhogen van de cross-functionele samenwerking en informatie-uitwisseling tussen actoren binnen en buiten de bouwsector.

Effectief gebruik maken van besluitvormingsinstrumenten voor een geïntegreerde focus op duurzaamheid en veerkracht van gebouwen.

Mensen centraal stellen en hen gedurende de levenscyclus van gebouwen betrekken.